

КЛІНІКО-ДІАГНОСТИЧНЕ ВИЗНАЧЕННЯ Ca^{2+} , Mg^{2+} -АТФ-азної АКТИВНОСТІ ЛІМФОЦИТІВ ПЕРИФЕРІЙНОЇ КРОВІ ХВОРИХ НА РЕВМАТИЧНІ ЗАХВОРЮВАННЯ

©Р. В. Фафула, Н. Е. Личковська, О. П. Мельник, З. Д. Воробець

Львівський національний медичний університет імені Данила Галицького

Останнім часом в Україні спостерігається тенденція до зростання поширеності ревматичних захворювань (РЗ). Своєчасна клініко-лабораторна діагностика РЗ є актуальною медичною та соціально-економічною проблемою внаслідок їх поширеності серед осіб працездатного віку, хронічного прогресуючого перебігу та ранньої інвалідизації.

Постійно йде пошук нових потенційних периферичних маркерів для аналізу функціональних змін, характерних для РЗ. Одним з таких периферичних біохімічних маркерів можуть виступати зміни активностей певних ензиматичних систем лімфоцитів периферичної крові (ЛПК).

Ca^{2+} , Mg^{2+} -АТФ-аза – система енергозалежного транспортування Ca^{2+} , якій належить провідна роль у підтриманні низького цитозольного рівня Ca^{2+} , що є принципово значущим для забезпечення нормального функціонування лімфоцитів.

Метою роботи було оцінити зміни гідролазної активності Ca^{2+} , Mg^{2+} -АТФ-ази мембран ендоплазматичного ретикулу (ЕПР) сапонін-перфорованих ЛПК хворих на ревматоїдний артрит (РА), анкілозивний спондилоартрит (АСА) та реактивний артрит (РеА) до і після лікування та здорових донорів.

ЛПК виділяли з гепаринізованої крові хворих на РА, АСА і РеА та здорових донорів у градієнті густини фікол-тріумбразу. Для пермеабілізації мембран ЛПК та розкриття латентної Ca^{2+} , Mg^{2+} -АТФ-азної активності використовували сапонін. Активність Ca^{2+} , Mg^{2+} -АТФ-ази ЛПК визначали спектрофотометрично, реєструючи утворення P_i за методом W. Rathbun, V. Betlach. Ca^{2+} , Mg^{2+} -АТФ-азну

активність мембран ЕПР ЛПК тестували як тапсигаргін-чутливу компоненту загальної Ca^{2+} , Mg^{2+} -АТФ-азної активності.

Виявлено статистично достовірне зниження гідролазної активності Ca^{2+} , Mg^{2+} -АТФ-ази мембран ЕПР ЛПК хворих на РА, АСА та РеА у порівнянні з практично здоровими донорами. Так, Ca^{2+} , Mg^{2+} -АТФ-азна активність мембран ЕПР ЛПК хворих на РА становить 64,3 %, хворих на АСА – 79,8 %, а хворих на РеА – 72,2 % щодо активності Ca^{2+} , Mg^{2+} -АТФ-ази мембран ЕПР ЛПК здорових донорів. Отже, зниження Ca^{2+} , Mg^{2+} -АТФ-азної активності мембран ЕПР ЛПК має більш виражений характер у хворих на РА, ніж у хворих на АСА та РеА.

Ca^{2+} , Mg^{2+} -АТФ-азну активність мембран ЕПР ЛПК хворих на РА, АСА та РеА тестували повторно після лікування хворих базисними антиревматичними препаратами. Спостерігається зростання активності Ca^{2+} , Mg^{2+} -АТФ-ази мембран ЕПР ЛПК і наближення її значень до контрольних після лікування, що може свідчити про певне відновлення функціональної активності імункомпетентних клітин та організму в цілому до нормального фізіологічного стану.

Зниження Ca^{2+} , Mg^{2+} -АТФ-азної активності мембран ЕПР ЛПК свідчить про порушення Ca^{2+} -гомеостазу і зростання Ca^{2+} у лімфоцитах за умов розвитку ревматичної патології. Отримані результати вказують на можливість використання визначення гідролазної активності Ca^{2+} , Mg^{2+} -АТФ-ази мембран ЕПР ЛПК як маркера у визначенні функціональної активності лімфоцитів.